

Den sociala segregationen i den svenska stadsbygden

Under de senaste årens intensiva debatt kring bostadsproblemen i de svenska storstäderna har man ofta som ett alternativ till den starka socioekonomiska segregationen i den framväxande stadsbygden talat om att skapa en mera heterogen bostadsmiljö, där individer och hushåll av olika slag "blandas" med varandra. Diskussionen kring sådana förslag kommer emellertid ofta in på avvägar.

Det finns mycket som tyder på att en socialt heterogen bostadsmiljö är en viktig grundförutsättning för att ett samhälle skall fungera optimalt. Individer i olika åldrar, från olika slags hushåll, med olika typer av utbildning och med olika social bakgrund måste komma i personlig kontakt med varandra och lära känna varandras sätt att tänka och leva för att de tillsammans skall kunna bygga upp ett väl fungerande samhälle. Det kan de göra när de går i skolan, på sina arbetsplatser och under sin fritid men naturligtvis också i sin bostadsmiljö. Till en viss grad gäller det naturligtvis också att en gemensam bostadsmiljö är en förutsättning för att individer från olika samhällsskikt skall kunna samarbeta och lära känna varandra i skola, på arbetsplats och i samband med fritidsaktiviteter.

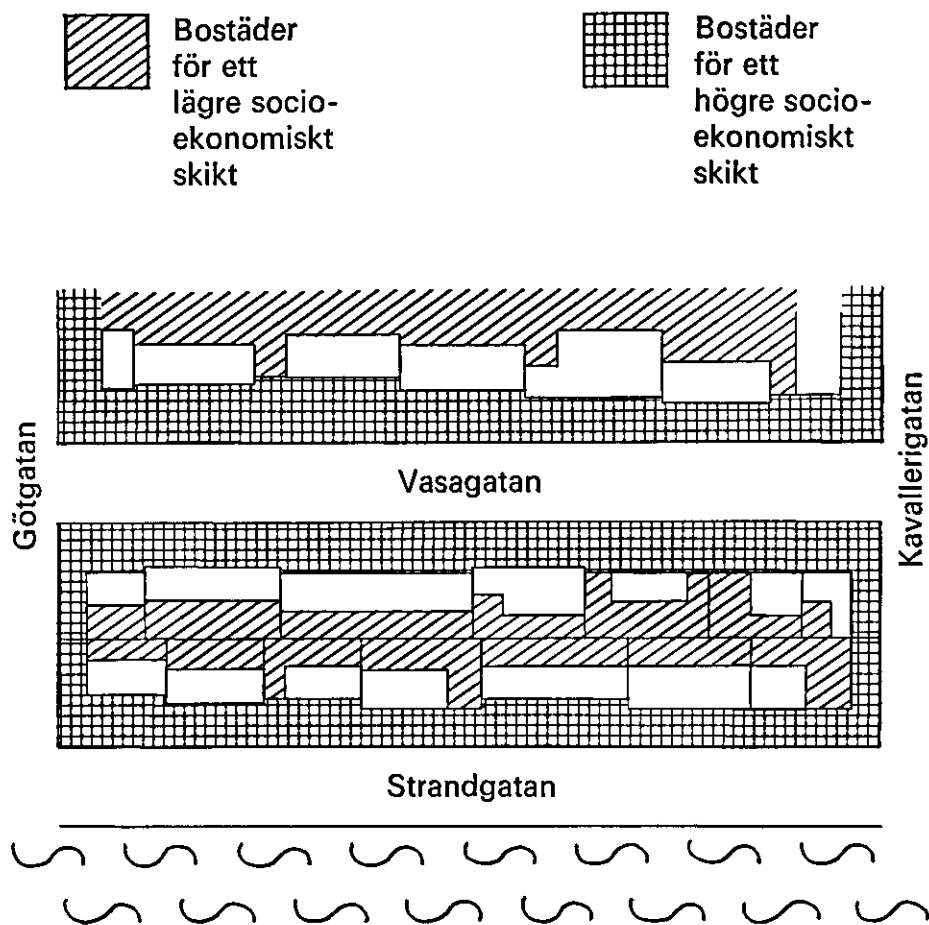
Men detta alternativ till en socialt segregerad bostadsmiljö uppstår naturligtvis inte genom att man mer eller mindre "slumpmässigt" blandar människor med varandra i en stadsbygd eller i ett bostadsområde. Barrie B. Greenbie, en amerikansk samhällsplanerare, som nyligen skrivit en stimulerande artikel om de sociala problem, som uppstår när grupper av människor med olika social bakgrund möter varandra i bostadsmiljöer, konstaterar en smula sarkastiskt: "Men planer för en 'social mixning' åtföljes sällan av noggrant genomtänkta förslag beträffan-

de vilka som skall 'blandas' med vilka andra, hur, var och under vilka betingelser. Om en kemist påstod att en blandning i sig är något positivt, skulle vi säga att han är galen. Och om en kock sa samma sak, skulle vi gå någon annanstans för att äta."

Boendets samband med arbetslivets struktur i förindustriella miljöer

Alternativet till de starkt segregerade bostadsmiljöerna i den svenska storstadsbygden — som har sina motsvarigheter i de snabbt växande storstäderna i alla industriländer — består naturligtvis inte av en oordnad, slumpmässig "mixning" av människor i olika åldrar, med olika social bakgrund och med varierande socioekonomisk ställning. I de stations samhällen och mindre städer, som växte fram och fick sin nuvarande struktur under en förhållandevis långsam tillväxtprocess under 1800-talet och under 1900-talets första decennier — och som ibland har en historia som sträcker sig ytterligare hundratals år tillbaka i tiden — växte boendemiljöerna inte upp på det sättet. Det fanns visserligen inte några stadsbyggnadskontor och byggnadsnämnder, som i detalj bestämde vad för slags byggnader som fick byggas i olika delar av staden och i dess omedelbara omgivning. Men de som ägde och härskade över den tillgängliga marken använde den i överensstämmelse med traditioner och rättsregler, som inte alls gynnade framväxten av en okontrollerad bostadsbebyggelse och en okontrollerad bosättning — snarare var det tvärtom. Den relativt långsamma tillväxttakten gjorde att beslutsfattarna i regel hade relativt gott om tid på sig för att överväga kon-

Figur 1. Schematiserad bild av en bostadsmiljö i en svensk storstad

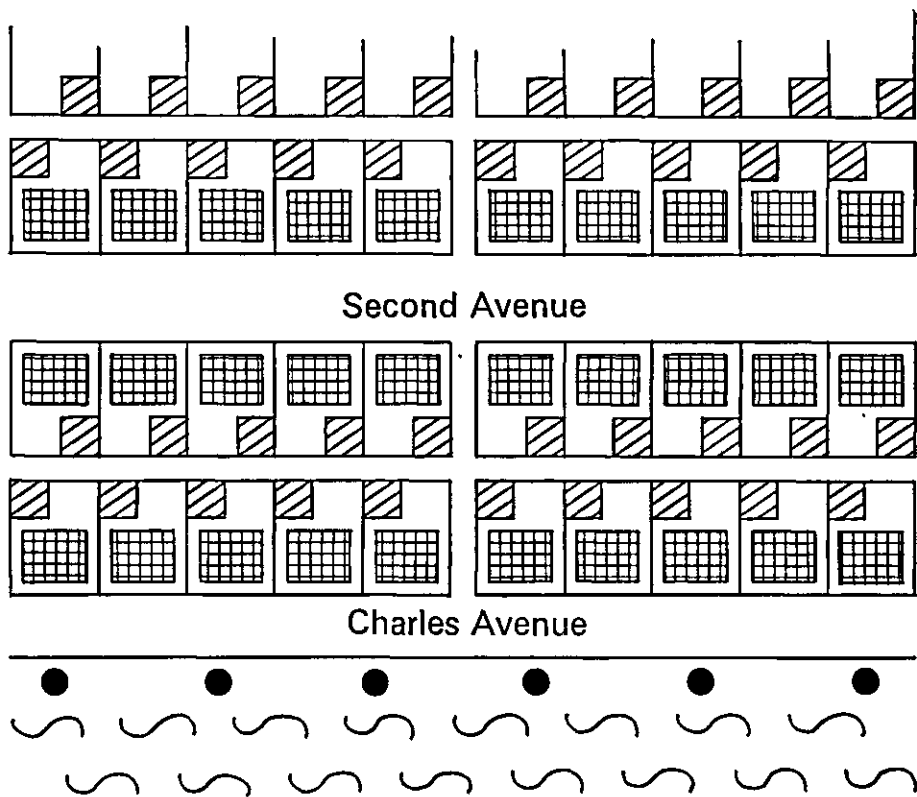

sekvenserna av sina beslut om vad man skulle bygga och hur dessa byggnader skulle utnyttjas. De som hade bestämmanderätten i frågor av detta slag (de förmögna borgarfamiljerna och de högre ämbetsmännen) hade i regel inte något intresse av att befordra någon socioekonomisk segregation. De var tvärtom ofta angelägna om att hantverkare och "hustjänare" av olika slag kunde bo i närheten av makthavarna. Målsättningar av detta slag satte ofta sin prägel på utformningen av de stora "stenstadskvarteren", som byggdes i det inre av våra storstäder långt in på 1900-talet. Ett markant exempel på ett sådant byggande ger de stora paradhuserna längs Strandvägen i Stockholm och i det inre av Östermalm. De stora bostadslägenheter, som vetter ut mot gatan utformades så att de passade de välsituerades behov och önske-

mål, medan smålägenheterna med ingång från gårdssidan och branta bakgårds-trappor skulle passa för småhantverkare och tjänstefolk av olika slag. En annan variant av detta slag av bostadsbebyggelse har jag sett längs paradgatorna i New Orleans i Louisiana, där de stora villorna med fasaderna ut mot Saint Charles Avenue och dess parallellgator ligger på långsmala tomter, som alla i sin bakre del inrymde en liten enkel skjul-liknande bostad för herrskapens hustjänare — Onkel Tom och hans gelikar — med sin egen lilla gemensamma promenadstig parallellt med de stora avenuer-na. Så såg det åtminstone fortfarande ut när jag besökte staden år 1963.

Denna struktur hos bostadsområdena betyder att man inte får någon bostads-segregation om man mäter denna med de vanliga metoderna — men den be-

Figur 2. Schematiserad bild av en bostadsmiljö i en amerikansk storstad i Södern

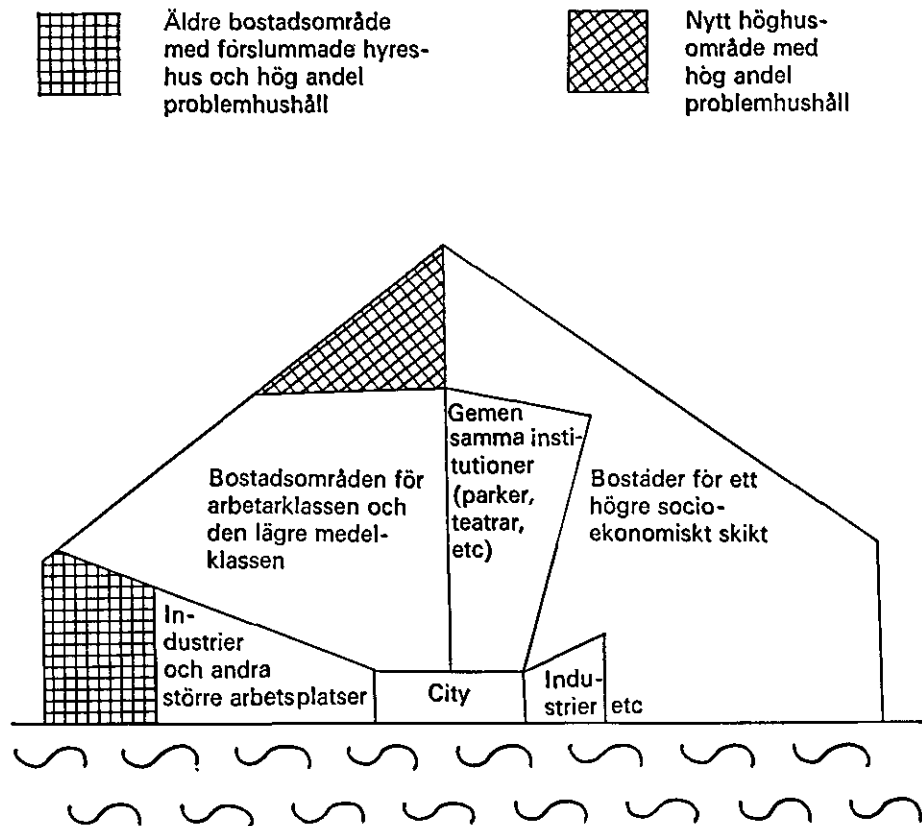
tyder självfallet inte att man löser det grundläggande problemet att överbygga klyftorna mellan olika samhällsklasser. Men det var en funktionell bostadsmiljö, som passade väl till det existerande produktionssystemet. Den innebar åtminstone något positivt. De olika socioekonomiska skikten delade i stort sett samma utemiljö. Att man konstaterar detta innebär naturligtvis inte att man tar ställning för den ojämna fördelningen av makten och den ojämna tillgången till olika resurser i detta samhälle. Det var emellertid definitivt inte en miljö, där slumpen avgjorde vilka som bodde i när-

heten av varandra — det avgörande var deras arbetsrelationer till varandra inom det ekonomiska systemets styva ramar.

Boendesegregationens framväxt i de stora industriländerna

I nittonhundratalets snabbt växande storstäder i de stora industriländerna behövde inflyttarna från landsbygden bostäder. De som byggde och finansierade dessa bostäder hade ingen anledning att hålla fast vid den form för bostadsbyggande som jag exemplifierade nyss. Från deras synpunkt var det rationellt om fabriks-

Figur 3. Schematisk bild av den socioekonomiska bostadssegregationen i en svensk storstad (Malmö)

arbetarna bodde inom rimligt gångvägsavstånd från fabrikerna, men det fanns inte längre några skäl till att hålla fast vid det traditionella mönstret med integrerade bostadsmiljöer. Ju bättre kommunikationsmedel man fick, desto längre bort från arbetsplatserna kunde de som arbetade i fabriker och på kontor bo. De som ägde de stora företagen och som ledde arbetet där behövde ännu mindre än arbetarna bo i omedelbar närhet av fabrikerna, eftersom de inte var lika hårt bundna till arbetsplatsen och till fixa arbetstider. De började bosätta sig i utkänterna av stadsbygden, i villor med stora trädgårdar och en lugn och avskild villaområdesmiljö. Ett typexempel i Malmö är de stora borgarvillorna vid Ribersborg nära stadens centrum, längs kustvägen ut mot Limhamn. Ett par andra typexempel från Stockholm är villorna ute på Djurgården och i den sk Villastaden strax norr om Humlegården (som

inte längre finns kvar). Spårvägar, förortsbanor och bilar gjorde att sådana områden senare kunde placeras ännu längre ut, bli ännu mera skyddade och avskilda, som i Bellevueområdet i Malmö och i villadistriktet på Djursholm och Lidingö i Stockholm. *Se figur 1 och 2!*

Arbetarbostäderna låg till att börja med i regel inom överkomligt gångvägsavstånd från fabrikerna. De stora arbetarkvarteren kring Möllevångstorget i Malmö, som så småningom kom att sträcka sig ända ner till Värnhem, hör till denna kategori, liksom bostadsbebyggelsen på Södermalm i Stockholm. Även för denna bebyggelses lokalisering fick de nya transportmedlen så småningom en avgörande betydelse. Bussar och tunnelbanor gjorde det möjligt att bygga nya bostadsområden långt borta från de stora arbetsplatserna. Dessa masskommunikationsmedel underlättade samtidigt att man lokaliserade nya stora arbetsplatser

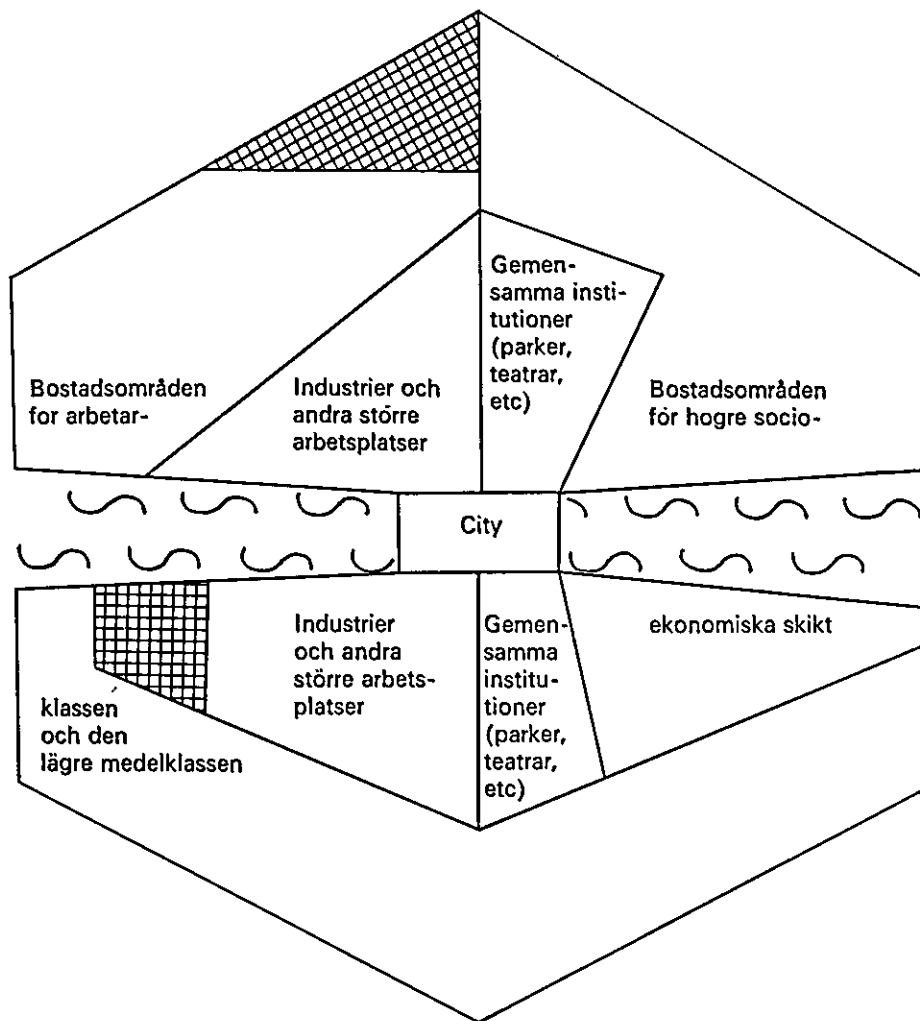
Figur 4. Schematisk bild av den socioekonomiska segregationen i en svensk storstad (Stockholmsregionen)

Äldre bostadsområde med förslummade hyreshus och hög andel problemhushåll

Nytt höghusområde med hög andel problemhushåll

(fabriker, lager, kontor, etc) i stora sammanhängande industriområden långt borta från storstädernas gamla city-område.

Som en följd av denna utveckling är de svenska storstäderna i dag hårt segregerade, med en klar uppspaltning i fyra — fem olika zoner med olika grundfunktioner. De inbördes lägesrelationerna

mellan dessa zoner är ungefär desamma i Stockholm och Malmö — de två av de tre svenska storstäderna som jag känner bäst till. Se figur 3 och 4!

Inom arbetarklassens bostadsområden pågår det sedan ett par årtionden en inre differentieringsprocess, som har lett till framväxten av ett par typer av bebyg-

semiljööer med mycket speciell karaktär. Den ena typen är äldre arbetarområden, där det finns en hög andel hushåll med allvarliga sociala problem (t ex stadsdelen Aspudden i Stockholm och stadsdelen Kirseberg i Malmö) med relativt få nyinflyttade, den andra typen är relativt nybyggda höghusområden med många problemhushåll och samtidigt en mycket stor andel nyinflyttade hushåll (t ex Tensta och Rinkeby i Stockholm och Rosengårdsstaden i Malmö). De nämnda områdena i Stockholm och Malmö har *en ganska likartad tillkomsthistoria*. De har också i dag *ett likartat bostadsbestånd* (Aspudden och Kirseberg innehåller en stor andel äldre nerslitna hyreshusbostäder från början av 1900-talet, Tensta och Rosengårdsstaden består nästan enbart av höghus som byggts under de senaste femtio åren) och *ett ganska likartat läge i staden* (Aspudden och Kirseberg ligger ganska centralt i utkanten av det äldre industriområdet, Tensta och Rosengårdsstaden i stadens ytterzon på stort avstånd från stadens centrala delar och de stora arbetsplatserna).

De två bostadsmarknaderna

Det är viktigt att hålla i minnet att den mekanism, som ligger bakom bostadssegregationen i de svenska storstäderna hänger samman med arbetslivets organisation. Det är ett ofrånkomligt faktum att vi hittills har accepterat att arbetslivet struktureras och lokaliseras för att ge högsta möjliga produktivitet, utan att eftertänksamt fråga oss vilka konsekvenser som arbetslivets struktur och arbetsplatsernas lokalisering får för människornas liv i övrigt.

Den mest uppenbara effekten av den sociala och ekologiska process, som satte igång när man började bygga stora arbetsplatser var framväxten av *två bostadsmarknader*, (a) en för kapitalfattiga anställda på dessa arbetsplatser, som måste *hyra bostäder* i de flerfamiljsbostäder som byggdes på initiativ av och i samarbete med makthavarna på de stora arbetsplatserna och (b) en annan för dem som hade de ekonomiska resurser, som behövdes för att köpa och *äga bostäder* i de villaområden, som växte fram i andra delar av staden. Till att börja med

— så länge de städer vi talar om var måttligt stora — fick denna utveckling inga orimliga sociala konsekvenser. Men ju längre tiden har gått, desto större, desto mera påfallande och desto mera plågsamma och dysfunktionella har dessa konsekvenser blivit.

I det äldre hyreshusbeståndet har nerslitningen blivit ett allvarligt problem. I villaområdena har man hållit husen i gott skick och successivt utrustat dem med nya faciliteter. Det beror naturligtvis på att det rent byggnadstekniskt är lättare att hålla en villa i stånd och att förse den med kompletterande utrustning i form av sådant som badrum, garage, bastu, etc. Men det hänger också samman med att villaägaren i regel bor i sin villa, medan den som äger en fastighet och hyr ut lägenheter där sällan bor där. Om han gör det, är han i regel mycket intresserad av att hålla den i gott stånd, och det finns många exempel på att det växer fram sociala kontakter mellan fastighetsägare av detta slag och deras hyresgäster, som leder till att man "gemensamt" försöker hålla fastigheten i gott skick. De stora privata fastighetsägarna, som i regel inte själva bor i de hyreshus de äger, är emellertid oftast starkt profitorienterade, och detta leder i praktiken ofta till att de är måttligt intresserade av att underhålla sina fastigheter.

Problemen i de hyreshus och hyreshusområden som byggts under de senaste tio—femton åren, beror delvis på att de är större än de som byggdes tidigare och att de ligger längre bort från city-området. De som bor i de nya hyreshusområdena har både längre till city-området — den gemensamma mötesplatsen för alla stadens invånare — och till områden med villabebyggelse än invånarna i de äldre hyreshusområdena. Samtidigt bor invånarna i de nya villaområdena också långt från city och beger sig dit i liten utsträckning. Om man anser att det är viktigt att människor i olika socioekonomiska skikt träffar varandra och lär känna varandra och om man tror att detta leder till att samhället fungerar bättre — och det tror jag — är denna konsekvens av vårt sätt att planera arbetslivet i våra städer uppenbarligen en allvarlig nackdel.

De stora och snabbt växande höghusområdena i storstäderna brottas också med problemet att de växer så snabbt att det uppstår problem på grund av att "receptorererna" i miljön inte klarar av de många nykomlingarna under uppväxtskedet. Den höga omflyttningen skapar problem av samma art. Hyreshusområdena fungerar som genomgångsområden för en mycket stor andel av sina invånare ur de högre socioekonomiska skikten.

Men den långt gångna segregationen i våra storstäder leder också till andra och ännu mera påtagliga missförhållanden. Stora sammanhängande bostadsområden med invånare med genomsnittligt höga inkomster drar till sig resurser och service i betydligt större utsträckning än stora sammanhängande bostadsområden med invånare med genomsnittligt låga inkomster. Det går att belägga — och det är redan belagt i en del fall — att det i våra storstäder finns betydligt flera privatpraktiserande läkare och att det överhuvudtaget finns större sjukvårdsresurser i och i närheten av de "fina" villaområdena än i de stora hyreshusområdena och att grundskolelärarna i de "fina" villaområdena har högre formella kvalifikationer än de som arbetar i skolor i stora hyreshusområden. Mina egna observationer pekar också i riktning mot att det finns ett mera varierat utbud av varor och tjänster i "fina" villaområden än i höghusområden — men på den punkten har jag när detta skrives på ett hotellrum i Chicago inte tillgång till några svenska data. Där är det i gengäld så mycket lättare att finna belägg för det jag talar om genom att en och samma dag göra ett studiebesök i de vitas villaområden i kranskommuner som Oak Park eller Winnetha och i höghusområdena i "The Black Belt".

De tre leden i bostadssegregationsprocessen

Den allvarligaste konsekvensen av uppspaltningen i två bostadsmarknader leder till att de så kallade "problemhushållen" nästan uteslutande kommer att bo i hyreshusområdena och nästan aldrig i villaområdena. Det låter sig naturligtvis sägas att detta förhållande i själva verket inte

är något annat än en mera accentuerad bostadssegregation. Men orsaksmekanismerna är inte riktigt desamma. Jag tror att man gör klokt i att hålla isär några olika led i segregationsprocessen, som har kommit igång successivt. De fortlöper nu parallellt och influerar och förstärker i hög grad varandra:

den primära bostadssegregationsprocessen, som kom igång som en följd av framväxten av en industriell stordrift i storstäderna; denna process kom igång mot slutet av 1800-talet;

den sekundära bostadssegregationsprocessen, som beror på att de befolkningsgrupper som genom den första av dessa processer fått en förmånlig bostadsmiljö medvetet arbetar på att bevara och öka dessa fördelar, bland annat genom att se till att inga "problemhushåll" kan flytta in i deras bostadsområden; denna process kom troligen igång på allvar under 1930-talet;

den tertiära segregationsprocessen, som kom igång när hushållen i den lägre medelklassen och arbetarklassen fick ekonomiska möjligheter att söka sig bostäder utanför de nerslitna hyreshusmiljöerna i storstädernas centrala och halvcentrala delar (denna process började troligen redan under de första efterkrigsåren) och som under det senaste årtiondet lett till att allt flera sådana hushåll söker sig till ett så "tilltalande" bostadsområde som möjligt i den "hierarki" av bostadsområden som numera existerar i svenska storstäder (nerslitna hyreslägenheter i cityområdet, de kommunala bostadsföretagens höghusområden, hyresbostäder i nybyggda privatägda höghusområden, insatslägenheter i höghusområden, renoverade eller nybyggda privatägda hyreshuslägenheter, insatslägenheter i höghusen i city och dess närmaste omgivningar och mer eller mindre exklusiva villaområden).

Man kan beskriva denna trestegsprocess sammanfattande genom att säga att de högre socioekonomiska skikten som en följd av det första ledet upptäckte de fördelar som var förknippade med att inte behöva leva i nära kontakt med den fattiga befolkningen och att de så småningom började att aktivt skydda sig mot att den gjorde intrång i deras områden. Sociala institutioner av typen fängelser

och vårdhem för alkoholskadade män lokaliserar i praktiken nästan aldrig i "fina" bostadsområden, och inte heller bygger de allmännyttiga bostadsföretagen sina höghus där (de utgör den närmaste svenska motsvarigheten till de former av "public housing" som i USA, Kanada och Storbritannien i praktiken är utestängda från förorterens villadistrikt). När det någon gång händer att sådana höghus bygges i eller i närheten av villaområden är det bäddat för besvärliga konflikter. I USA förekommer ofta en form av överenskommelser mellan villaägare i ett bostadsområde med detta syfte. De brukar ibland kallas för "restrictive covenants" och skyddar i praktiken mot inflyttning av icke önskvärda hushåll. Sådana förekommer mig veterligt inte i Sverige, men mera subtila former av "gentlemen's agreement" villaägare emellan har i praktiken ofta haft samma effekt här.

Finns det någon möjlighet att intervensera i denna sociala process och reducera den socioekonomiska bostadssegregationen?

Man kan naturligtvis försöka intervensera i olika led i denna sociala process. Sannolikt är det i dag fullt möjligt att genom planering av nybyggnationen och styrning av inflyttningen dämpa koncentrationen av problemhushåll till de förslummade äldre bostadsområdena och till de nya höghusområdena. Detta ingrepp i det andra ledet i segregationsprocessen skulle antagligen leda till en dämpning av den tertiära segregationsprocessen. Redan därmed skulle mycket vara vunnet.

Den primära segregationsprocessen är en svårframkomlig följd av industriell stordrift i ett samhälle med en ojämn fördelning av de ekonomiska resurserna, och att bryta in i den med effektiva motåtgärder är sannolikt utomordentligt svårt. Denna process är hårt kopplad till förekomsten av masstransportmedel av typen lokaltåg, bussar och tunnelbanor och till möjligheterna till industriell massproduktion av nya bostäder. Om man gör radikala försök att bygga nya bostadsområden med "blandade bostäder" kommer man antagligen att finna att

flertalet bostadssökande från de högre socioekonomiska skikten kommer att söka sig till de redan existerande "rena" högstatusområden, som vi rimligen inte kan göra oss kvitt i brådrasket. Det skulle bland annat kräva att man upphävde klyftan mellan att hyra en bostad och att äga sin egen bostad (med alla de skillnader i utnyttjanderätt och inflytande över bostadsmiljön som denna klyfta leder till). För att en bostadspolitik av det slaget skall bli en framgång måste man kunna övertyga de resursrika personerna om att en sådan bebyggelsemiljö är till fördel för samhället i sin helhet och att varje medborgare är "moraliskt" skyldig att bo "integrerat".

I en avlägsen framtid kan man kanske hoppas att på det sättet nå ett läge, då alla bostadsområden har fått en blandad, integrerad struktur. I praktiken kan ingen då välja att bo i ett hårt segregerat bostadsområde, eftersom ingen enskild person kan skapa ett bostadsområde efter sin egen smak. Men det är långt dit. Om vi vill nå det, måste vi börja med att påverka inställningen till boendet och att försiktigt styra inflyttningen till de existerande bostadsområdena. Men ett ofrånkomligt fasarbete består i att se till att alla nybyggda och sanerade bostadsområden kommer att innehålla olika typer av bostäder — storleksmässigt och standardmässigt.

Tillsvidare måste vi rimligen nöja oss med det senare: att se till att nya och renoverade bostadsområden utrustas med bostäder av olika slag och att successivt reducera skillnaderna mellan existerande villaområden och höghusområden och mellan detta att äga och att hyra sin bostad. De existerande höghusområdena kan kanske bli likvärdiga med villaområdena — och därmed lika attraktiva — genom kompensatoriska åtgärder: mera service, ökade möjligheter till intressanta fritidsaktiviteter genom att ge dess invånare samma inflytande över sin bostadsmiljö och sin närmiljö som villaägaren.

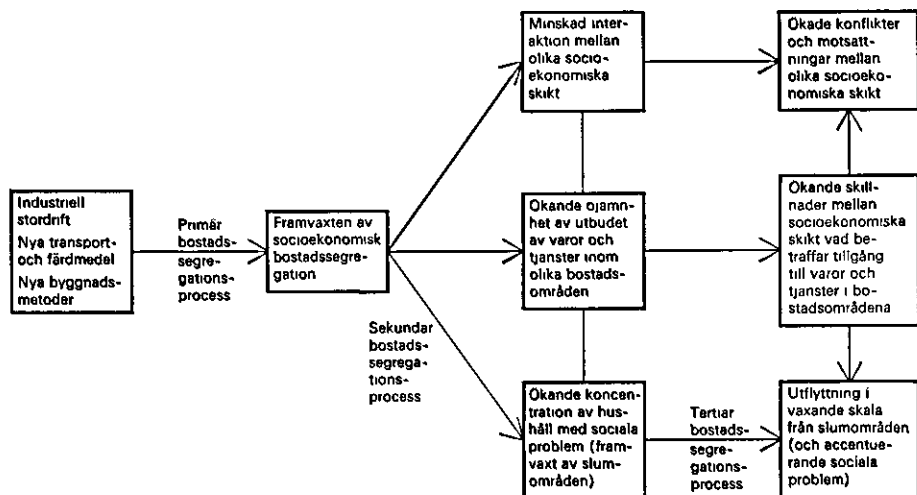
Låt mig sammanfatta. De som bor i de "fattiga" hyreshusområdena måste få

(1) tillgång till faciliteter som kompenserar dem för de fördelar som villaområdena ger villaägarna

(2) inflytande över bostaden och dess

Figur 5. Schematisk bild av de olika delprocesserna i framväxten av den socioekonomiska bostadssegregationen i Sverige

närmiljö på ett sätt som i detta avseende jämställer dem med dem som äger bostäder i villaområden

(3) samma möjlighet till normala aktiviteter som de som erbjuds dem som bor i villaområdena och

(4) samma ekonomiska fördelar (bland annat av skatteteknisk art) som dem som är förknippade med villaägande.

Naturligtvis kan man säga att allt detta skulle gå mycket lättare, om det var möjligt att reducera och så småningom eliminera de stora skillnaderna mellan olika grupper av hushåll vad beträffar ekonomiska resurser. Denna olikhet är ju en avgörande grundförutsättning för att framväxten av en industriell stordrift skall leda till en social separation av olika befolkningsgrupper.

Alla försök att driva utvecklingen i riktning mot ett socioekonomiskt integrerat boende hämmas ju av att den ojämna fördelningen av de ekonomiska resurserna mellan hushållen i ett utpräglat konkurrenssamhälle som vårt leder till att de ekonomiskt gynnade hushållen försöker skaffa sig en bostad och en närmiljö, som är optimal i förhållande till deras resurser. Man kan till och med hävda att även om vi lyckas fördela de ekonomiska resurserna mellan hushållen på ett sätt som i stort sett svarar mot deras behov (med utgångspunkt från antalet hushållsmedlemmar, deras ålder, deras hälsotillstånd, etc), så skulle man ändå

få ett slags social segregation, som beror på skillnader i hushållsmedlemmarnas bundenhet till sina arbetsplatser, deras ålder, deras hälsotillstånd och andra omständigheter (som påverkar deras innehav av "resurser" för att utnyttja miljön).

Funktionsskäl och rättviseskäl pekar i samma riktning

I själva verket måste man nog utgå ifrån att det i alla samhällen, som har en komplicerad social struktur, finns faktorer som verkar i riktning mot något slag av social och/eller socioekonomisk boendesegregation. Men det existerar trots detta samhällen — det har jag berättat om i början av detta papper — där dessa faktorer motverkas av att produktionsförhållandena gör att olika socioekonomiska skikt måste leva i närheten av varandra för att lösa gemensamma och svårframkomliga arbetsuppgifter. Detta faktum ger en antydning om att man skulle kunna övertyga människorna i ett samhälle om att det inte enbart är så kallade "rättviseskäl" som talar för att man måste försöka motverka socioekonomisk bostadssegregation. Om det står klart för medlemmarna av ett samhälle med stark bostadssegregation att detta samhälle i sin helhet fungerar dåligt på grund av denna segregation, så bör man kunna övertyga dessa medlemmar om att de krafter som verkar i riktning mot en

sådan segregation måste motverkas. Enligt min mening är det uppenbart att det förhåller sig så — det vill säga att ett hårt segregerat samhälle fungerar dåligt. Jag hänvisar på nytt till den kausala kedja som jag presenterat i *figur 5!* Funktionsskäl och rättviseskäl pekar i samma riktning — mot att boendesegregation är något negativt. Det ideala samhället som vi alla kan tänka oss hinsides dagens politiska motsättningar och teknologiska begränsningar bör definitivt inte ha karaktären av ett hårt boendesegreerat samhälle.

Självfallet består — som jag framhöll i början av detta papper — inte den geniala lösningen i att någon — en över-

planerare eller någon annan makthavare — slumpmässigt blandar människor med varandra i bostadsområdena. Vi måste alla tillsammans försöka finna svaret på frågan om vilka grupper av människor som bör bo i närheten av varandra för att samhället skall fungera optimalt och rättvist, och vi måste försöka övertyga dem som planerar och bygger våra bostadsområden att bygga i överensstämmelse med de principer vi kommer fram till. Men vi måste också försöka övertyga varandra om att det är nödvändigt att vi var och en på sitt håll väljer vår egen bostadsmiljö med hänsynstagande till sådana principer.